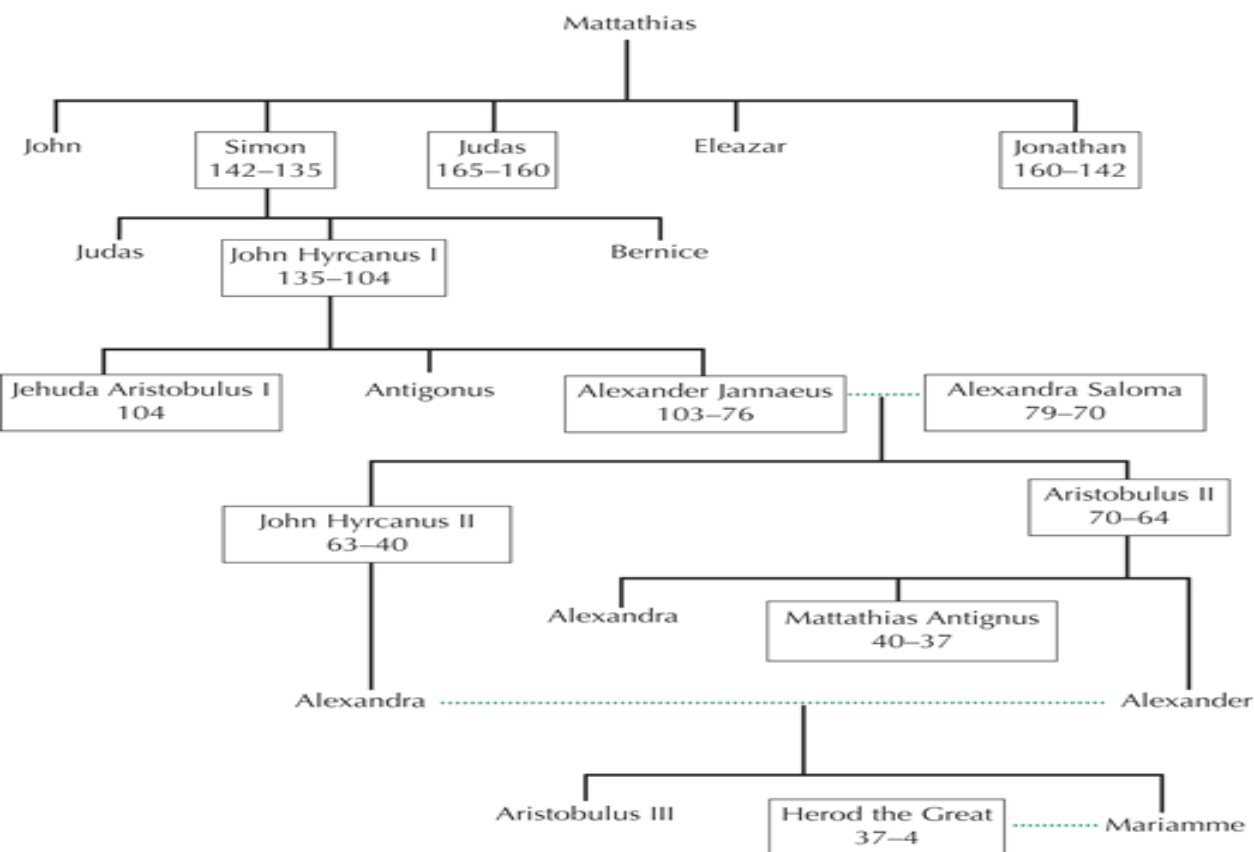

Makabejci a Hasmonejci

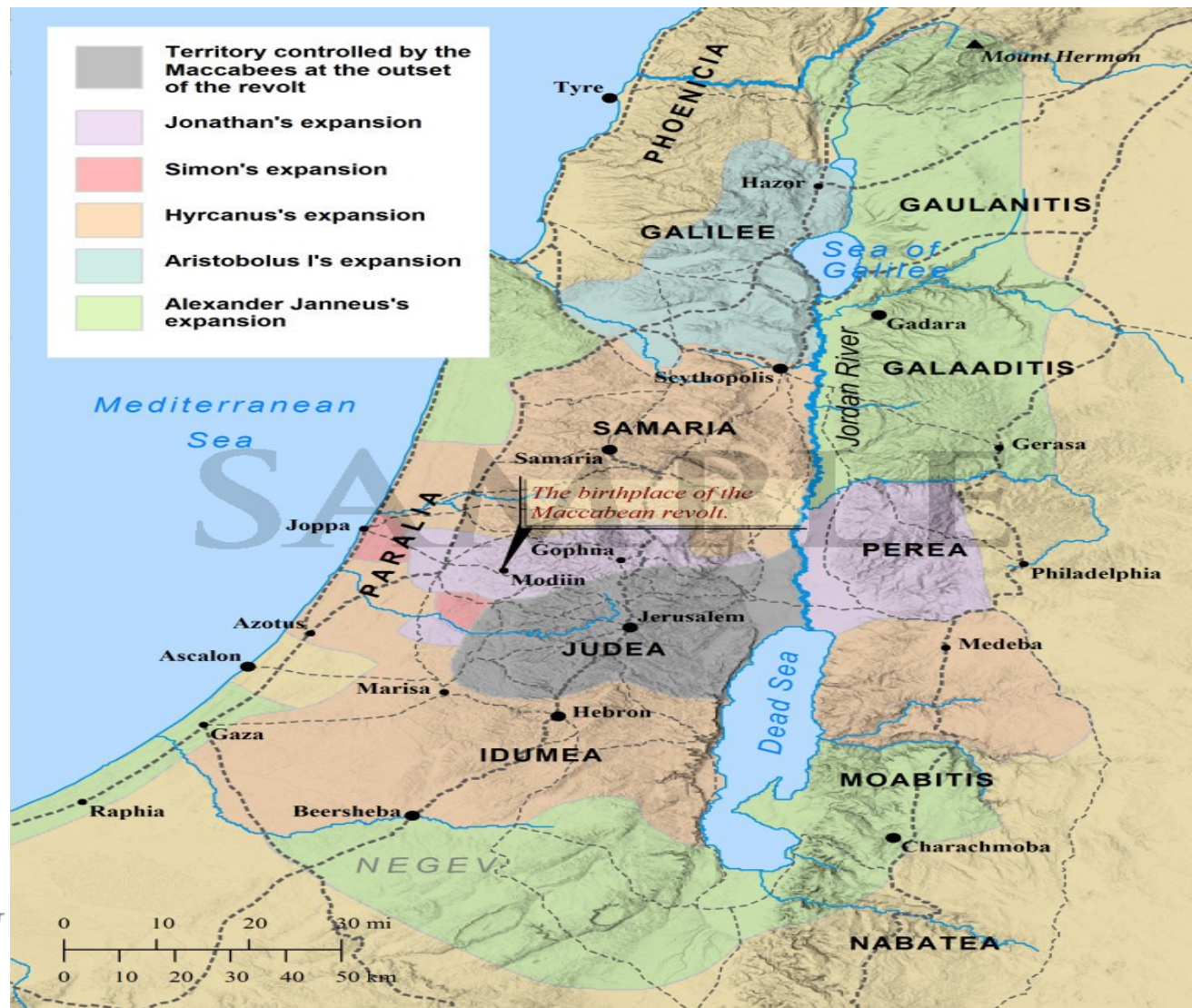
The Maccabean Dynasty

— Child

..... Marriage

Ruler
(reign B.C.)

Hasmonejci

- **Jan Hyrkános I.** (135 – 104 př. n. l.) – Když se však Hyrkános doslechl o smrti Antiocha, podnikl v současné době výpravu proti městům v Sýrii v naději, že je najde opuštěné. Avšak až šestý měsíc dobyl Medabu, a to ne bez největšího utrpení jeho armády. Poté dobyl Samegu a sousední místa; a kromě nich Sechem a Gerizzím a národ Kútejců, kteří přebývali v chrámu, který se podobal chrámu v Jeruzalémě, Alexandr dovolil Sanballatovi, generálovi jeho armády, postavit kvůli Manassesovi, který byl švagr Jaddúi velekněze; chrám byl nyní opuštěn dvě stě let poté, co byl postaven. Hyrkános dobyl také Doru a Marissu, města Idumejská, a podmanil si všechny Idumejce; a umožnil jim zůstat v této zemi, pokud obřezají své genitálie a budou žít podle židovských zákonů; a tak si přáli žít v zemi svých předků, že se podrobili obřízce a ostatním židovským způsobům života; v tu dobu je tedy postihlo, že už nejsou ničím jiným než Židy. Flavius Josephus: Židovské starožitnosti, XIII, 9, 1
- Vydal se tedy na výpravu proti Samaří, které bylo velmi silným městem; o jehož současném jménu Sebaste a o jeho přestavbě Herodem budeme mluvit v pravý čas; zaútočil proti němu a obléhal ho s velkými bolestmi; protože byl velmi nespokojen se Samaritány kvůli zraněním, která způsobili obyvatelům Merissy, židovské kolonie, a spojil se s nimi, a to v souladu se syrskými králi. Když tedy nakreslil příkop a postavil kolem města dvojitou zeď, která byla dlouhá osmdesát furlongů, obklíčil ho svými syny Antigonem a Arisrobúlem; kteří přivedli Samaritány k tomu velkému utrpení hladomorem, byli nuceni jíst to, co se dříve nejedlo, a volat o pomoc k Antiochovi IX. Cyzicenovi, který jim ochotně přišel na pomoc, ale byl zbit Arisrobúlem; a když ho dva bratři pronásledovali až ke Scythopolis, utekl. Vrátili se tedy do Samaří a zavřeli je znovu do zdí, dokud Samařané podruhé neposlali pro téhož Antiocha, aby jim pomohl, který si obstaral asi šest tisíc mužů od Ptolemaia Lathyra, kteří byli posláni bez souhlasu jeho matky, který ho potom způsobem odvrátil od své vlády. U těchto Egyptanů Antiochos nejprve přepadl a zpustošil zemi Hyrkána po způsobu loupeže, protože se s ním neseťkal tváří v tvář, aby s ním bojoval, protože neměl k tomu dostatečnou armádu, ale pouze z této domněnky že tím, že takto obtěžuje jeho zemi, by měl přinutit Hyrkána, aby vzdal obléhání Samaří; ale protože upadl do nástrah a ztratil v nich mnoho svých vojáků, odešel do Tripolisu. Flavius Josephus: Židovské starožitnosti, XIII, 10, 2
- Tento prosperující stav věcí však přiměl Židy závidět Hyrkánovi; ale ti, kteří s ním byli nejhorší, byli farizeové, kteří byli jednou z židovských sekt, jak jsme vás již informovali. Tito mají tak velkou moc nad zástupem, že když něco říkají proti králi nebo proti veleknězi, je jim uvěřeno. Nyní byl Hyrkános jejich učedníkem a byl jimi velmi milovaný. A když je jednou pozval na hostinu a velmi laskavě je pobavil, když je viděl v dobré náladě, začal jim říkat, že vědí, že si přeje být spravedlivým mužem a dělat všechno, čím by mohl potěšit Boha, což bylo i povolání farizeů. Prál si však, aby v případě, že by ho v jakémkoli okamžiku viděli urážet a jít nesprávným způsobem, ho zavolali zpět a opravili ho. Mají doložit, že je zcela ctnostný. Ale stále tam byl jeden z jeho hostů, který se jmenoval Eleazar, muž nemocné nálady, který měl potěšení z klamných praktik. Tento muž řekl: „Jelikož toužíš znát pravdu, budeš-li upřímný a spravedlivý, polož nejvyšší velekněžství a spokoj se s civilní vládou lidu.“ A když chtěl vědět, z jaké příčiny by měl položit velekněžství, druhý odpověděl: „Slyšeli jsme od starých mužů, že tvá matka byla zajatcem za vlády Antiocha Epifana.“ „Tento příběh byl falešný a Hyrkános byl proti němu vyprovokován; a všichni farizeové se proti němu velmi rozhořčili. Flavius Josephus: Židovské starožitnosti, 10, 5

Hasmonejci

- Nyní, když byl jejich otec Hyrkános mrtvý, nejstarší syn **Aristobúlus**, který měl v úmyslu změnit vládu v království, se tak rozhodl udělat: nejprve si nasadil na hlavu diadém, čtyři sta osmdesát a jeden rok a tři měsíce poté, co lidé byli osvobozeni z babylonského otroctví a byli znovu vráceni do své země. Flavius Josephus: Židovské starožitnosti, XIII, 11, 1
- **Alexandr Jannai/Yannai** (103–76 př. n. l.)
- Když byl Aristobúlus mrtvý, jeho žena Salome, kterou Řekové nazývali Alexandra, propustila jeho bratry z vězení, [protože Aristobúlus je udržoval v poutech, jak jsme již řekli], a ustanovila králem Alexandra Jannaia, který byl nadřízený věkem a mírou. Flavius Josephus: Antiquities of the Jews, XIII, 12, 1
- Nyní, když Alexandr uprchl do hor, sešlo k němu šest tisíc Židů (od Demétria) z lítosti nad jeho majetkem; čehož se Demetrius bál, a odešel ze země; ti to Židé bojovali proti Alexandrovi a byli bití, byli zabiti ve velkém počtu v několika bitvách, které vedli; a když Alexandr umlčel nejmocnější z nich ve městě Betome, oblehl je tam; a když dobyl město a dostal muže do své moci, přivedl je do Jeruzaléma a provedl s nimi jeden z nejbarbarštějšých činů na světě; když hodoval se svými ženami, před očima celého města, přikázal ukřižovat asi osm set z nich; a když ještě žili, přikázal jim podříznout hrdla jejich dětem a manželkám před očima. Bylo to skutečně jako pomsta za zranění, která mu způsobili; který trest byl přesto nelidské povahy, i když předpokládáme, že nikdy nebyl tak zoufalý, jako ve skutečnosti byl, svými válkami s nimi, protože se jejich prostředky dostaly do posledního stupně nebezpečí, obou jeho života a jeho království, zatímco oni sami nebyli spokojeni pouze s bojem proti němu, ale představili také cizince za stejným účelem; ne, nakonec ho omezili na takový stupeň nutnosti, že byl donucen vrátit arabskému králi zemi Moáb a Gileád, kterou si podrobil, a místa, která v nich byla, aby se nepřipojili s nimi ve válce proti němu, stejně jako udělali deset tisíc dalších věcí, které měly tendenci ho urážet a vyčítat mu něco. Zdá se však, že toto barbarství bylo bez nutnosti, a proto nesl mezi Židy jméno Thrák, načež vojáci, kteří proti němu bojovali, jich bylo asi osm tisíc, utekli v noci a pokračovali na útěku po celou dobu, co Alexandr žil; který byl nyní osvobozen od jakéhokoli dalšího rušení, vládl po zbytek svého času v naprostém klidu. Flavius Josephus: Židovské starožitnosti, XIII, 14, 2
- **Salomé Alexandra** 76–67 př. n. l. Když Alexandra dobyla pevnost, jednala, jak jí její manžel navrhl, a promluvila k farizeům a dala všechno do jejich moci, ať už mrtvé tělo, nebo záležitosti království a tím uklidnila jejich hněv proti Alexandrovi a přinutila je mít s ním dobrou vůli a přátelství; ona pak přišla mezi zástup a promluvila k nim a předložila jim skutky Alexandra, a řekla jim, že ztratili spravedlivého krále; vyzvala je, aby truchlili pro něj, takže měl pohřeb úžasnější než kterýkoli z králů před ním. Alexandr po sobě zanechal dva syny, Hyrkána a Aristobúla, ale království se odkázal Alexandře. Nyní, pokud jde o tyto dva syny, Hyrkános skutečně nebyl schopen spravovat veřejné záležitosti a měl raději klidný život; ale mladší, Aristobúlus, byl aktivní a odvážný muž; Alexandru dav miloval, protože se zdála nespokojená s přestupky, ze kterých vinil jejího manžela. Flavius Josephus: Židovské starožitnosti, XIII, 16, 1

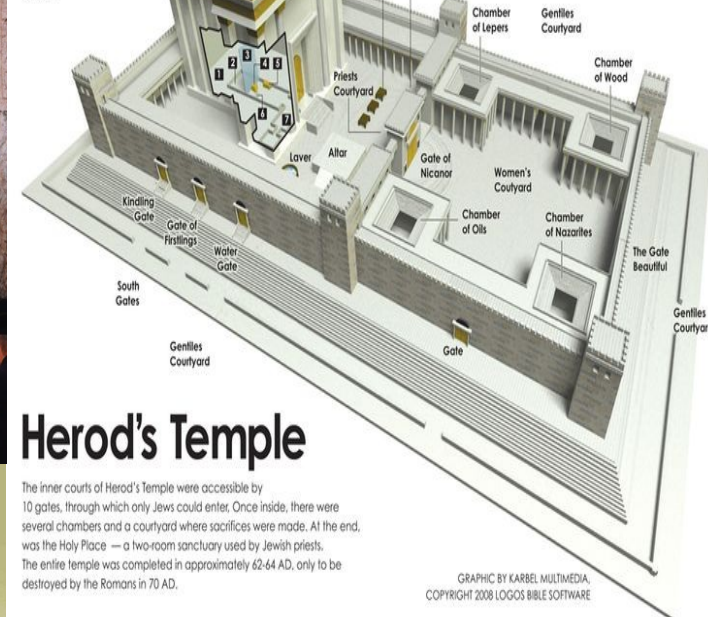
Herodes Veliký (73 – 4 př. n. l.)

- Ale byl tu jistý Hyrkánův přítel, idumejský muž, jménem Antipatros, který byl velmi bohatý a ve své povaze aktivní a pobuřující; byl nepřátelský vůči Aristobúlovi a měl s ním rozdílné názory kvůli své dobré vůli k Hyrkánovi. Je pravda, že Níkolaos z Damašku říká, že Antipatros byl z Židů, kteří vyšli z Babylonu do Judeje; ale toto jeho tvrzení mělo uspokojit Heroda, který byl jeho synem a který se později díky štěstí stal králem Židů, jehož historii vám dále uvedeme na správném místě. Jeho děda Antipu král Alexandr a jeho manželka učinili generálem celé Idumeje, Antipa uzavřel přátelství s Nabatejci a Gazity a Askalonci, kteří byli z jeho vlastní strany, z mnohých si velkými dárky udělal rychlé přátele. Flavius Josephus: Židovské starožitnosti, XIV,
- KAPITOLA 8. Židé se stali společníky Caesara, když bojoval proti Egyptu. Slavná počínání Antipatra a jeho přátelství s Caesarem. (48 př. n. l.)
- KAPITOLA 9. Jak Antipatros dal Galileu Herodovi a o Jeruzalém Fasaelovi; (47 př. n. l.)
- KAPITOLA 12. Herodes vyhání Antigonu, syna Aristobúlova, z Judeje a získává přátelství Antonia, který nyní přišel do Sýrie tak, že mu poslal mnoho peněz;
- KAPITOLA 13. Jak Antonius jmenoval Heroda a Fasaela tetrarchy a jak byli poté obviněni bezdůvodně; A jak Parthové, když přivedli Antigonu do Judeje, zajali Hyrkána a Fasaela. Herodův útěk; A jaká utrpení Hyrkános a Fasaelos vydrželi. (41 př. n. l.)
- KAPITOLA 14. Jak Herodes spěchal do Egypta a odtud ve spěchu odešel také do Říma; A jak se slibem peněz Antoniovi a Caesarovi stal králem Židů. (40 př. n. l.)
- KAPITOLA 15. Jak Herodes vyplul z Itálie do Judeje a bojoval s Antigonem a jaké další věci se v té době v Judeji staly. (39 př. n. l.)
- KAPITOLA 16. Jak Herodes, když se oženil s Mariamne, dobyl Jeruzalém za pomoci Sossiovy síly a jak byla ukončena vláda Hasmonejců. (37 př. n. l.)
- Flavius Josephus: Antiquities of the Jews, XV
- KAPITOLA 2. Jak byl Hyrkános osvobozen Parthy a vrátil se k Herodovi;
- KAPITOLA 5. Válka Heroda s nabatejským králem a poté, co bojoval v mnoha bitvách, jej nakonec porazil. Nabatejci si ho vybrali za guvernéra tohoto národa; (32 př. n. l.)
- KAPITOLA 6. Jak Herodes zabil Hyrkána a pak spěchal do Caesarovi a také od něho získal království; A jak krátce nato pobavil Caesara nejčestnějším způsobem. (30 př. n. l.)
- Flavius Josephus: Antiquities of the Jews, XV
- KAPITOLA 11. Jak Herodes přestavěl chrám a zvýšil jej a učinil jej velkolepějším, než byl dříve; A co se týče věže, kterou nazval Antonia. (20–19 př. n. l.)
- Flavius Josephus: Antiquities of the Jews, XVI
- KAPITOLA 11. Jak Herodes na základě svolení Caesara obvinil své syny před shromážděním soudců v Berytu; Smrt mladých mužů a jejich pohřbu. (7 př. n. l.)
- Flavius Josephus: Antiquities of the Jews, XVI
- KAPITOLA 5. Antipatrova plavba z Říma k jeho otci; A jak byl obviněn Níkolaem z Damašku a odsouzen k smrti svým otcem. (4 př. n. l.)
- KAPITOLA 8. O Herodově smrti, zákoně a pohřbu.

INSIDE THE HOLY PLACE
(cutaway view)

1. Priests' rooms and storage
2. Holy of Holies
3. Veil
4. Altar of Incense
5. Table of Showbread
6. Lampstand (Menorah)
7. Porch

Herod's Temple

The inner courts of Herod's Temple were accessible by 10 gates, through which only Jews could enter. Once inside, there were several chambers and a courtyard where sacrifices were made. At the end, was the Holy Place — a two-room sanctuary used by Jewish priests. The entire temple was completed in approximately 62-64 AD, only to be destroyed by the Romans in 70 AD.

GRAPHIC BY KARBEL MULTIMEDIA, COPYRIGHT 2008 LOGOS BIBLE SOFTWARE

Herodův palác, Massada, rekonstrukce

Jerusalem

By 34 BC, under King Herod's rule, ancient Jerusalem went through major redevelopment, crowned with the rebuilding of the Second Temple and a bigger Temple Mount. In 66 AD, the Great Jewish Revolt challenged Roman rule over Jerusalem, resulting in the destruction of the temple and the fall of Jerusalem by 70 AD.

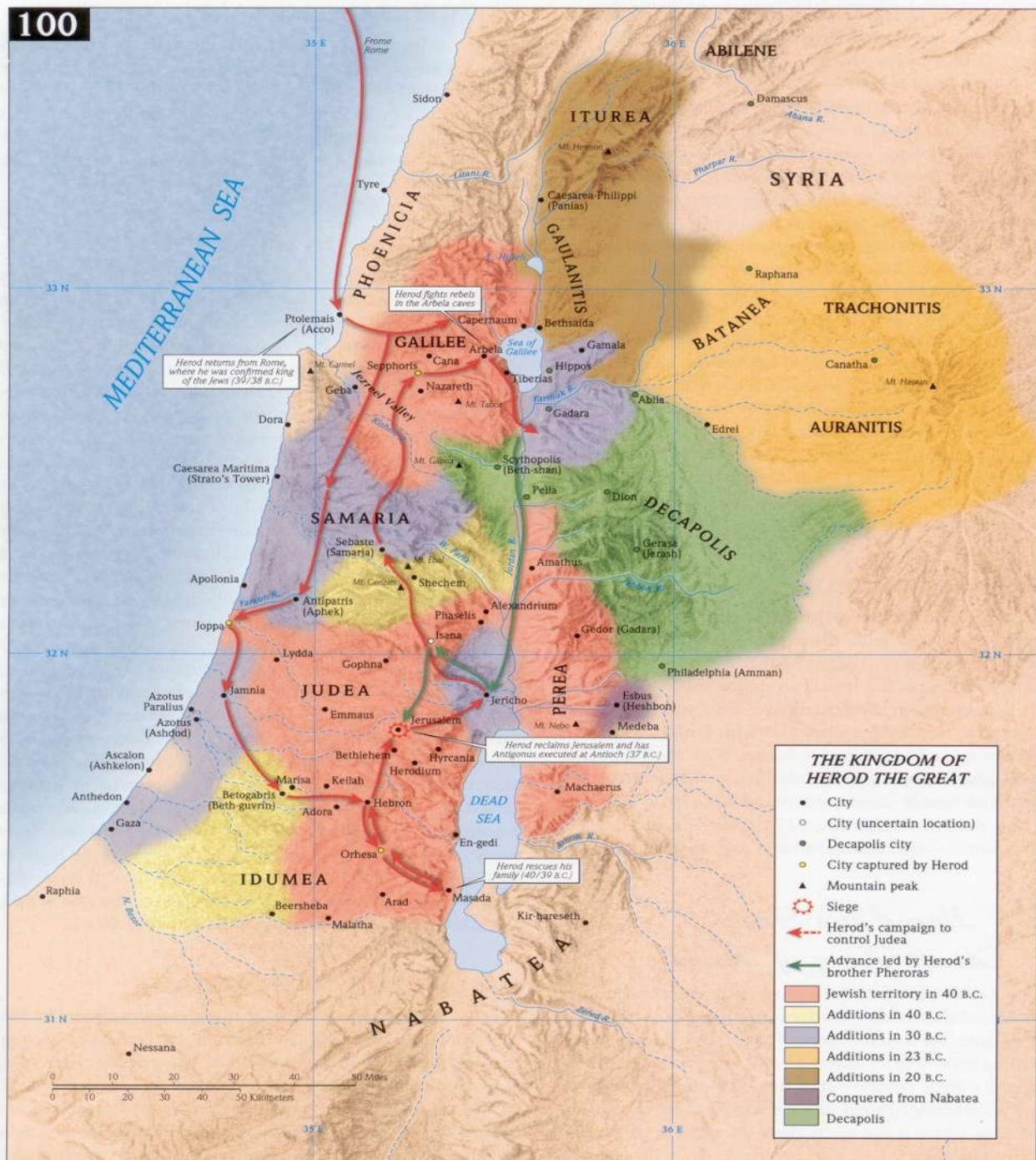
GRAPHIC BY KARBEL MULTIMEDIA, COPYRIGHT 2009 LOGOS BIBLE SOFTWARE

Pevnost Machairús

Herodův palác v Caesareji
Římořské

Palestine under the Herods

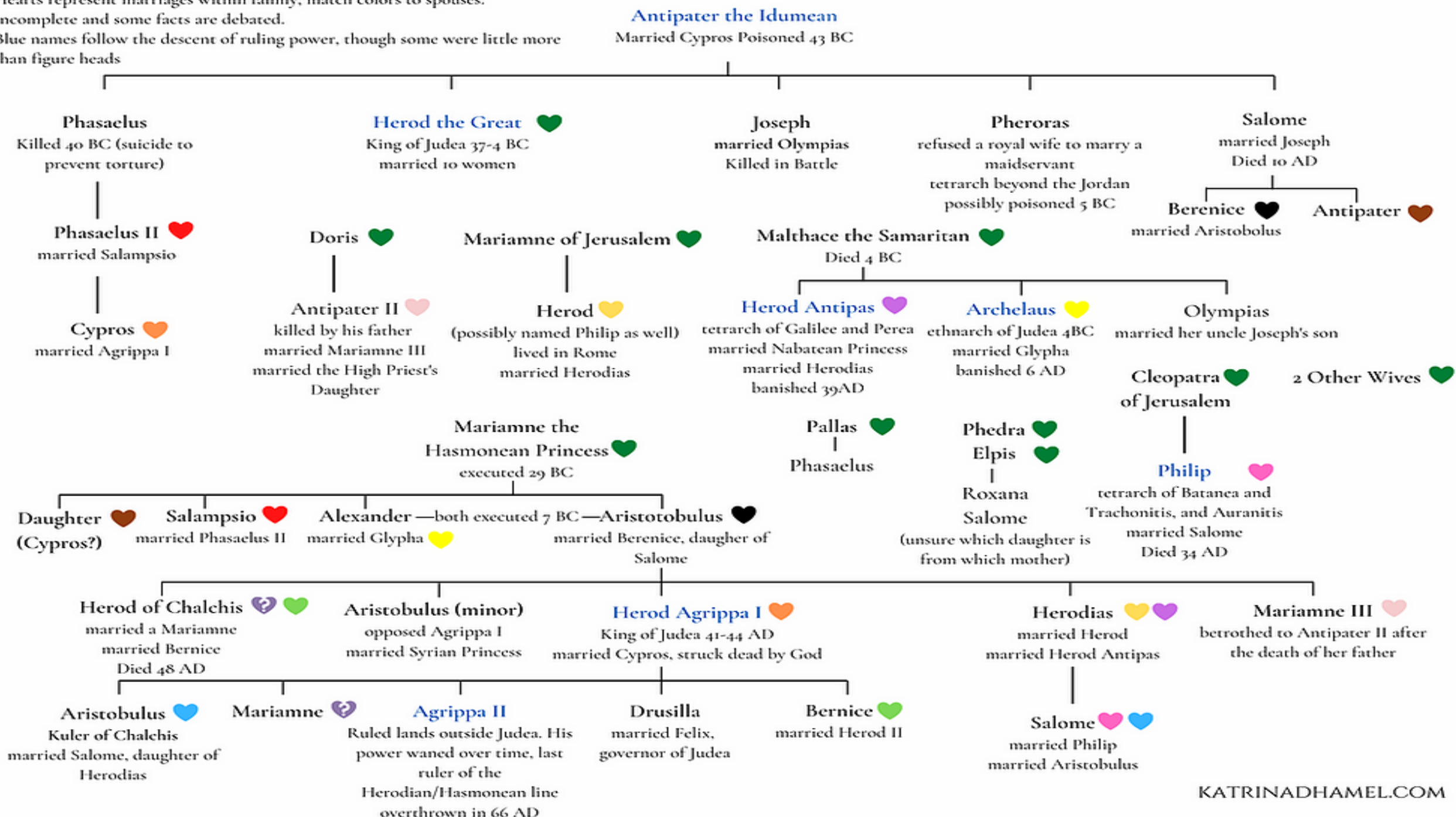
- Herod the Great's kingdom (37 - 4 B.C.)
- Herod Archelaus (4 B.C. - 6 A.D.)
- Herod Antipas (4 B.C. - 39 A.D.)
- Philip the Tetrarch (4 B.C. - 34 A.D.)
- Decapolis city

Hearts represent marriages within family, match colors to spouses.

Incomplete and some facts are debated.

Blue names follow the descent of ruling power, though some were little more than figure heads

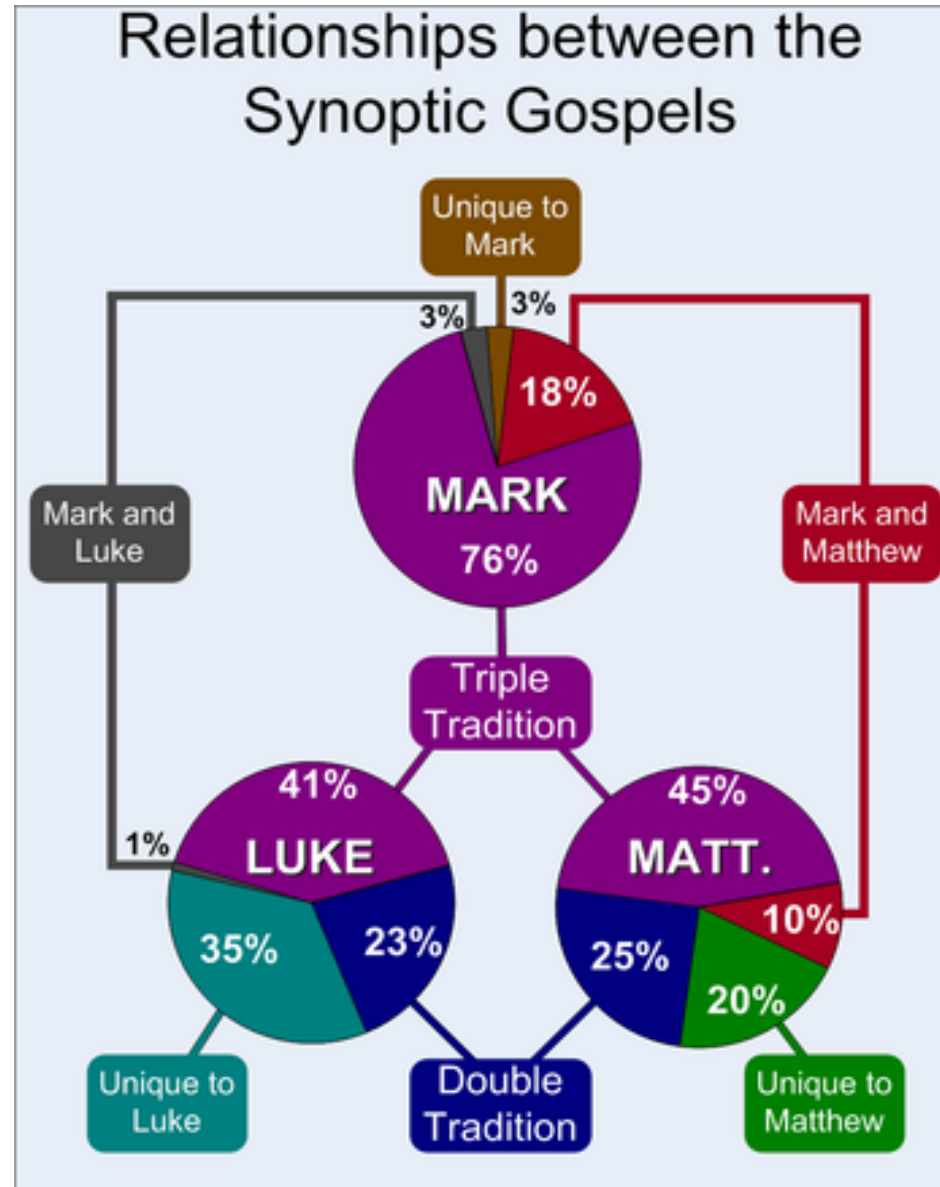

Římští císařové

- **Augustus** (31 př. n. l. – 14 n. l.): **Židovské starožitnosti, XVI, 6, 2:** „Caesar Augustus, velekněz a tribun lidu tak nařizuje. Vzhledem k tomu, že národ Židů byl shledán věrný Římanům, a to nejen v této době, ale i v minulosti, a hlavně Hyrkán, velekněz, mým otcem Caesarem. Zdálo se mě a mým rádčům dobré, podle přísahy lidu Říma, že Židé mají mít svobodu užívat své vlastní zvyky podle zákona svých otců, jak je používali a že jejich posvátné peníze budou posílány do Jeruzaléma... a aby nebyli povinni jít před soud v sobotní den, ani v den přípravy k němu, po deváté hodině. Pokud by však někdo byl chycen, jak krade jejich svaté knihy nebo jejich posvátné peníze... bude považován za posvátného člověka a jeho majetek bude převeden do pokladny Římanů.”
- **Tiberius Claudius Nero** (14 - 37) **Filón Alexandrijský (asi 20 př. n. l. – po roce 40): Legatio ad Gaium XXIV.** „Proto všichni lidé v každé zemi, i když nebyli přirozeně dobře nakloněni židovskému národu, velmi dbali na to, aby neporušovali ani neútočili na žádný židovský zvyk. A za vlády Tiberia se věci dělaly stejným způsobem, i když v té době byly věci v Itálii uvrženy do velkého zmatku, když Seianus chystal svůj pokus proti našemu národu, neboť hned po jeho smrti obvinění, která byla vznesená proti Židům, kteří přebývali v Římě, byla shledána falešnými vynálezy Seianovými, který chtěl zničit náš národ.“ 19 n.l.
- **Tacitus** (55–120 n. l.): „Kristus, původce toho jména, podstoupil trest smrti v době vlády Tiberia, rozsudkem prokurátora Pontia Pilata, ta zhoubná pověra byla na okamžik pod kontrolou, jen aby se znovu vymanila, nejen v Judsku, v domě nemoci, ale v samotném hlavním městě, kde jsou všechny hrozné nebo hanebné věci na světě.“ (**Tacitus: Letopisy XV,44**)

Historický Ježíš - The Jesus Quest

- **Vědecká rekonstrukce Ježíšova života** založené na metodách používaných historiky, včetně **kritické analýzy evangelických textů jako primárního zdroje** pro historickou biografii Ježíše, s **přihlednutím k historickému a kulturnímu kontextu, ve kterém žil.**
- **„Synoptická otázka“** je otázkou specifického literárního vztahu mezi třemi synoptickými evangelií - tedy otázkou, co se týče zdroje nebo zdrojů, na nichž záviselo každé synoptické evangelium, když bylo napsáno. Texty tří synoptických evangelií se často velmi úzce shodují, a to jak v citacích, tak ve vyprávění.
- **Konsensus o Ježíši: křest (Jan Křtítel) a ukřižování**
- Další možné historické prvky: **Ježíš byl galilejský Žid**, který se narodil mezi 7 a 2 př.n.l. a zemřel 30–33 n. l. **Ježíš měl učedníky, způsobil pozdvížení v chrámu**, mluvil aramejsky a mohl mluvit také hebrejsky a řecky. **Po jeho smrti jeho učedníci pokračovali v činnosti a někteří z jeho učedníků byli pronásledováni.** Hlavním tématem jeho učení bylo **Království Boží**, chápané jako sféra Boží vlády, ve které se každý může ocitnout změnou svého života, tj. (řecky) **metanoie**. To je pokání a změna životních postojů: **„Budeš milovat Hospodina, svého Boha, celým svým srdcem a celou svou duší a celou svou silou.“** **„Nebudeš se mstít synům svého lidu a nezanevřeš na ně, ale budeš milovat svého bližního jako sebe samého.“** (Lv 19,18).
- „Za koho mně pokládají?“ Křesťanské tituly: Syn Davidův, Mesiáš, „Syn Boha“, Velekněz, Syn člověka, Kyrios (Pán), Beránek Boží, Logos (prostředník mezi Bohem a lidmi, pro ariány byl podřízený Bohu Otcí), Druhý Adam (člověk bez viny)...
- **Christologie** (z řečtiny Χριστός Christós a -λογία, -logia), doslova „chápání Krista“, je studium Ježíše Krista. Studuje lidskost a božství Ježíše Krista a vztah mezi těmito dvěma aspekty a úlohu, kterou hraje ve spáse.
- **Evangelium Janovo** se distancuje od Ježíšovy historické osobnosti a obsahuje již rozvinutou christologii, která Ježíše považuje za božský Logos. Čtvrté evangelium tak zdůrazňuje vztah mezi Otcem a Synem, vytvářejíc základ dogmatu Nejsvětější Trojice. Janovo evangelium odráží současný konflikt raného křesťanství a judaismu. Farizejové jsou prezentováni negativním způsobem, zatímco Židům dokazuje, že jsou proti křesťanství.
- Ježíš byl popraven v pátek. Synoptici považují 15. den měsíce nisan, den židovského svátku Pesach, za datum Ježíšovy smrti, podle čtvrtého evangelia byl Ježíš ukřižován odpoledne 14. nisanu. V den židovské Paschy slavili Velikonoce kvatordecimáni. Stalo se tak 7. dubna roku 30 a nebo 4. dubna roku 33 n. l.
- Židé tvrdí, že Ježíš nenaplnil proroctví, nepostavil Třetí chrám (Ez 37: 26–28), neshromáždil Židy zpět do Izraele (Iz 43: 5–6), nepřinesl světový mír (Iz 2:4) a nesjednotil lidstvo pod Bohem Izraele (Zach. 14: 9)
- euangelion, εὐαγγέλιον dobrá zpráva – specifický literární útvar, není to životopis, ale poselství o nečem

Ježíš v Talmudu a srovnání Ježíšových výroků s Talmudem

- Na Velikonoce předvečer pověsili mrtvolu Ježíše Nazaretského poté, co ho zabili ukamenováním. A čtyřicet dní předtím vyšel vyvolávač, který veřejně prohlásil: Ježíš Nazaretský bude ukamenován, protože praktikoval čarodějnictví, podněcoval lidi k uctívání idolů a svedl židovský lid z cesty. Každý, kdo zná důvod, proč ho osvobodit, by měl vystoupit. A soud nenašel důvod, proč by ho měl osvobodit, a tak ho ukamenovali a v předvečer Paschy pověsili jeho mrtvolu. Sanh 43a–b
- Řekl mi: Ježíš Nazaretský mě učil následujícímu: Je dovoleno, aby mince, které pocházejí z místa špíny, šly na místo špíny a byly použity k vybudování koupelny, jak vyplývá z verše: „Rozbity budou veškeré jeho tesané modly, veškeré jeho nevěstčí odměny budou spáleny ohněm, zpusťím všechny jeho modlářské stvůry. Protože je shromáždil ze smilné nevěstčí odměny, opět se stanou smilnou odměnou nevěstek.“ (Micheáš 1:7). AZ 17a
- Došlo k incidentu Ben Damy, syna sestry rabína Jišmaela, při kterém ho kousl had. A po útoku ho přišel ošetřit Ya'akov z vesnice Sekhanya, který byl kacířem, žákem Ježíše Nazaretského, ale rabín Jišmael mu to nedovolil. AZ 27b
- „On (Ješua b. Perachja) byl v určitém hostinci. Oni (hosté a zaměstnanci) mu vzdávali velkou úctu. Řekl: „Jak krásná je tato hostinská! “Řekl (Ježíš): „Mistře, její oči jsou vodnaté.“ Odpověděl (Ješua b. Perachja): „Ty zlý učedníku, řešíš takovou myšlenku? Poté ho exkomunikoval (Ježíše). (Ježíš) několikrát stanul před pánem a řekl: „Přijmi mě“, ale on (Ješua b. Perachja) mu odmítl věnovat pozornost. Jednoho dne, když mistr recitoval Šemu, přišel k němu (Ježíš). Tentokrát si jej (Ješua b. Perachja) přál přijmout a rukou mu udělal znamení (Ježíšovi). Nicméně, on si však myslel, že ho (pán) chce znovu propustit. On (Ježíš) odešel, postavil cihlu a uctíval ji. (Ješua b. Perachja) mu (Ježíši) řekl: „čiň pokání“, ale Ježíš mu odpověděl: „Takto jsem se to od vás naučil: kdokoli hřeší nebo působí jiný hřích je zbaven moci vykonávat pokání“. Pán řekl: „Ježíš Nazaretský praktikoval magii, podváděl a vedl lid Izraele k omylu.“ Sotah 47a
- „Pokud jde o prázdná folia a svitky Tóry kacířů, nikdo je nezachrání před ohněm; ať hoří na svém místě, oni i Boží jména v nich obsažená.“ Šabbath 116
- „Míra, kterou jeden změří, mu bude změřena“ Sanhedrin 100a x Neboť jakým soudem soudíte, takovým budete souzeni, a jakou měrou měříte, takovou Bůh naměří vám. Matouš 7:2
- Ten, kdo je milosrdný k ostatním, obdrží milost z nebe. Šabbath 151b X „Blaze milosrdným, neboť dojdou milosrdenství. Matouš“ 5:7
- Sobota je oddaná vašim rukám, ne vy jejím rukám. Yoma 85a X A řekl jim: „Sobota je učiněna pro člověka, a ne člověk pro sobotu.“ Marek 2,27
- Spravedlivého ano je ano; spravedlivého ne je ne. Bava Batra 49b X Vaše slovo buď ,ano, ano – ne, ne‘; co je nad to, je ze zlého. Matouš 5,37
- Nesudte svého kolegu, dokud nejste na jeho místě. Pirkei Avot 2:14 x Nesudte, abyste nebyli souzeni. Matouš 7:1
- Co je vám protivné, to nedělejte ostatním - to je celá Tóra a zbytek je komentář. Šabbat 31a X Jak byste chtěli, aby lidé jednali s vámi, tak vy ve všem jednejte s nimi; v tom je celý Zákon i Proroci. Matouš 7:12

Ježíšovy výroky a Testimonium Flavianum

- Novozákonní kritika: Nejstarší část evangelií představuje tzv. Sběrka Ježíšových výroků (logií) Q - něm. Quelle pramen, kanonická x nekanonická sbírka Ježíšových výroků – agrafon (nekanonické výroky), nejstarší část evangelií, následuje pašijové vyprávění, vyprávění o křtu a jiné epizody z Ježíšova života včetně narození
 - Logiony v evangeliích:
 - Matouš 5, 20 „Neboť vám pravím: Nebude-li vaše spravedlnost o mnoho přesahovat spravedlnost zákoníků a farizeů), jistě nevejdete do království nebeského.“ (pokrytci – nekonají podle Tóry)
 - Marek 7, 6: „Dobře prorokoval Izajáš o vás pokrytcích (farizejích), jak je psáno: Tento lid ctí mé rty, ale srdce jejich je daleko ode mne; marná je zbožnost, kterou mne ctí, učíte naukám, jež jsou jen příkazy lidskými (ústní Tóra).“
 - Lukáš 19,10: „Syn člověka přišel, aby hledal a spasil, co zahynulo.“
 - Jan 14, 6: „Já jsem ta cesta, pravda i život. Nikdo nepřichází k Otci než skrze mne.“
 - Příklad agrafonu: Sk 20, 35: „Mějme na paměti slova Pána Ježíše, který řekl: „Je blaženější dávat, než dostávat.“
 - --
 - *Doba vzniku evangelií*
 - *Matouš* 80 – 90 n. l.
 - *Marek* 70 – 75 n. l.
 - *Lukáš* kol. r. 85 n. l.
 - *Jan* 80 – 110 n. l.
- Tenkrát žil Ježíš, moudrý muž, pokud je zákonné nazývat ho mužem; neboť byl činitelem úžasných děl, učitelem takových mužů, kteří přijímají pravdu s potěšením. Přitáhl k sobě mnoho Židů i mnoho pohanů. Byl to Kristus. A když ho Pilát na návrh hlavních mužů mezi námi odsoudil ke kříži, neopustili jej ti, kteří ho zpočátku milovali; neboť se jim třetí den zjevil živý; jak to předpověděli božští proroci a deset tisíc dalších úžasných věcí, které se ho týkaly. A kmen křesťanů, tak pojmenovaný od něho, dodnes nevymřel. Flavius Josephus: Židovské starožitnosti XVIII, 3,3

etnokřesťané x židokřesťané

- **80 -130 n. l. Skutky apoštolské 15:1** „Tu přišli do Antiochie někteří lidé z Judska a začali bratry učit: "**Nepřijmete-li obřízku, jak to předpisuje Mojžíšův zákon, nemůžete být spaseni.**"
- **50-60 n. l. Galatským 2:9** „Když poznali milost, která mi byla dána - **Jakub a Petr a Jan**, kteří byli uznáváni za sloupy církve - podali mně a Barnabášovi pravici na stvrzení naší dohody, **že my půjdeme mezi pohany a oni mezi židy.**"
- **Galatským 3:24** „**Zákon byl tedy naším dozorcem až do příchodu Kristova, až do ospravedlnění z víry.**"
- **1 Korintským 7:18** „Jsi povolán jako **žid**? Nezatajuj svou obřízku. Jsi povolán jako **pohan**? Nedávej se obřezat.“
- **1. Korintským 12, 13** „Neboť my všichni, ať Židé či Řekové, ať otroci či svobodní, byli jsme jedním Duchem pokřtěni v jedno tělo a všichni jsme byli napojeni týmž Duchem.“
- **50 – 60 n. l. Římanům 9:** „Co tedy? Máme my židé nějakou přednost? Vůbec ne! **Vždyt jsme už dříve ukázali, že všichni, židé i pohané, jsou pod mocí hříchu...**"
- **Římanům 3,21-24:** „Nyní však je zjevena Boží spravedlnost bez zákona, dosvědčovaná zákonem i proroky, Boží spravedlnost skrze víru v Ježíše Krista pro všechny, kdo věří. Není totiž rozdílu: všichni zhřešili a jsou daleko od Boží slávy; jsou ospravedlňováni zadarmo jeho milostí vykoupením v Kristu Ježíši.“

Herodes Archelaos (4 př. n. l. – 6 n. l.)

Herodes Antipas (20 př. n. l. – 39 n. l.)

- *Flavius Josephus: Židovské starožitnosti, XVII*
- KAPITOLA 9. Jak lidé vzbudili pobuřování proti Archelaovi a jak se plavil do Říma.
- KAPITOLA 11. Poselstvo Cæsarovo; A jak Caesar potvrdil Herodův zákon o nástupnictví.
- KAPITOLA 13. Jak byl Archelaos po druhém obvinění vykázán do Vienny.
- Flavius Josephus: Židovské starožitnosti, XVII
- KAPITOLA 5. Herodes Tetrarcha vede válku s Aretou, králem Nabatejců, a je jím poražen, smrt Jana Křtitele.
- KAPITOLA 7. Jak byl Herodes Tetrarcha poslán do vyhnanství.

Provincie Judea (l. Iudaea, ř. Ιουδαία) a její prokurátoři, sídlo Caesarea Maritima

- Flavius, Josephus: Židovské starožitnosti, XVIII, „Cyrenius přišel do Judeje, která byla nyní přidána k provincii Sýrie... Židé na počátku vzali zprávu o zdanění mírně... přesto vyložili svůj majetek, aniž by o tom měli jakýkoli spor. Ale byl tam jeden Juda, z města, jehož jméno bylo Gamala... který se stal horlivcem a přivedl je k povstání.“ 6 n. l. (tributum soli – půda a tributum capitis – hlava).
- Filón z Alexandrie: Legatio ad Gaium, XXXVIII, 301: Pilát Pontský (26–36 n. l.) „Když však tuto petici vytrvale odmítal, protože byl muž velmi nemilosrdný, stejně jako velmi tvrdohlavý, vykřikli: „Neznič mír, který existuje. Neporušuj starověké zákony; nepředstírej, že jsi neurážel náš národ. Tiberius nechce, aby byl porušován některý z našich zákonů nebo zvyků.“
- Flavius, Josephus: Židovské starožitnosti, V, 1: „Stalo se, že když byl Cuspius Fadus (44–46) prokurátorem Judeje, jistý kouzelník, jehož jméno bylo Theudas, přesvědčil velkou část lidí, aby s sebou vzali své věci, a následovali ho k řece Jordánu; řekl jim, že je prorok, a že svým rozkazem rozdělí řeku; a mnozí byli oklamáni jeho slovy. Fadus jim však nedovolil využít jeho divokého pokusu, ale vyslal proti němu oddíl jezdců. Poté, co ho nečekaně napadl, mnoho z nich zabil a mnoho z nich zajal. Také zajal Theudase, odřízl mu hlavu a odnesl ji do Jeruzaléma.“
- Skutky apoštolské 24:24 Po několika dnech přišel Félix (52–60 n. l.) se svou manželkou Drusillou, která byla židovka, dal si zavolat Pavla a poslouchal jeho výklad o víře v Krista Ježíše.
- Skutky apoštolské 24:25 Když však Pavel začal hovořit o spravedlnosti a zdrženlivosti a o budoucím soudu, pocítil Félix úzkost a řekl: "Pro dnešek můžeš jít, až budu mít čas, dám si tě zase zavolat."
- Skutky apoštolské 24:26 Zároveň doufal, že dostane od Pavla peníze. Proto si ho také dal častěji zavolat a hovořil s ním.
- Skutky apoštolské 24:27 Po dvou letech se stal jeho nástupcem Porcius Festus. Ale Félix zanechal Pavla ve vazbě, protože se chtěl zavděčit Židům.

Římští císařové

- **Gaius Caesar Augustus Germanicus (37 - 41)**
- **Filón Alexandrijský: Legatio Ad Gaium, XLIII, 346:** „Synagógy naplnil obrazy a sochami své vlastní podoby... a velký chrám... proměnil ve svůj vlastní chrám, aby ho mohl nazvat chrámem nového Jupitera.“
- **Legatio Ad Gaium, XLV, 366-367:** „Když se však naše prosby za spravedlnost rozpadly... my, kteří jsme byli unavení a vyčerpaní... v neustálém očekávání ničeho jiného než smrti... v naší agónii jsme se uchýlili k prosbě k jedinému pravému Bohu, modlili jsme se, aby ztišil hněv tohoto falešně nazývaného boha... A on (císař) se stal mírumilovným, jen řekl: „Tito muži se mi nezdají, že by byli tak zlí, jsou nešťastní a pošetilí, že nevěří, že jsem byl obdařen Boží přirozeností.“ Tak nás propustil a přikázal nám, abychom odešli.“ **r. 39 n.l.**

- **Tiberius Claudius Drusus Nero Germanicus (41 - 54)**
- **Suetonius (okolo 70 – po 130):** „Jelikož Židé neustále podněcovali z podnětu Chresta nepokoje, vyhnal je z Říma.“ (Životopisy dvanácti císařů; Claudius 25,4), r. 49 n. l.
- **Skutky apoštolů 18, 2** „Tam se setkal s jedním Židem, který se jmenoval Akvila a pocházel z Pontu. Nedávno přišel se svou manželkou Priscillou z Itálie, protože císař Klaudius vydal rozkaz, aby všichni Židé opustili Řím. Pavel se s nimi sblížil.“
- **Tacitus: Dějiny, V, 9, 1 :** „Když byla knížata nyní mrtva nebo bezvýznamná, Claudius udělal Judeu provincií a svěřil ji římským jezdcům nebo propuštěncům; jeden z nich, Antonius Felix, prakticoval všechny druhy krutosti a chtíče, měl moc krále s chováním otroka.“

Herodes Agrippa I. (41 – 44 n. l.) a Herodes Agrippa II.

- Flavius Josephus: Židovské starožitnosti, XVII
- KAPITOLA 6. Plavba krále Agrippy do Říma, k Tiberiovi Cæsarovi; A nyní, když byl obviněn svým vlastním propuštěncem, byl spoután; Jak také byl Gaiem osvobozen po Tiberiově smrti a stal se králem Filipovy tetrarchie.
- KAPITOLA 8. O poselstvu Židů ke Gaiovi
- Flavius Josephus: Židovské starožitnosti, XIX
- KAPITOLA 4. Co udělal král Agrippa pro Claudia; A jak Claudius, když převzal vládu, přikázal zabít Gaiovy vrahy
- KAPITOLA 5. Jak Claudius obnovil Agrippovi království jeho dědečka a rozšířil jeho panství;
- KAPITOLA 8. Jaké další činy prováděl Agrippa až do své smrti; A o tom, jak zemřel.
- Skutky apoštolů 12, 1-7
- 1 V té době král Herodes krutě zasáhl proti některým bratřím.
- 2 Mečem dal popravit Jakuba, bratra Janova.
- 3 Když viděl, že si tím získal židy, rozkázal zatknout také Petra. Byly právě velikonoce.
- 4 Zmocnil se ho, dal ho zavřít do vězení a hlídat čtyřmi strážemi po čtyřech vojácích. Chtěl ho po velikonocích veřejně soudit.
- 5 Petra tedy střežili ve vězení a církev se za něj stále modlila k Bohu.
- 6 Noc předtím, kdy jej chtěl Herodes předvést na soud, spal Petr mezi dvěma vojáky, spoután dvěma řetězy, a stráž před dveřmi hlídaly vězení.
- 7 Najednou u něho stál anděl Páně a v žaláři zazářilo světlo. Anděl udeřil Petra do boku, vzbudil ho a řekl: „Rychle! Vstaň!“ A z Petrových rukou spadly řetězy.
- **Herodes Agrippa I.** měl z manželství s Kypros syna **Heroda Agrippu II.**, který byl při smrti svého otce v roce 44 n.l. stále příliš mladý na to, aby ho následoval jako vládce neklidné Judeje. Z království Agrippy I. byla proto vytvořena římská provincie a byla ovládána římskými prokurátory. Agrippa II. byl také vychovávaný v Římě a udržoval dobré vztahy s císařskou rodinou.
- Byl jmenován jako nástupce svého strýce Heroda z Chalkidy po jeho smrti v roce 48 n.l. jako král Chalkis. Přijal od římského císaře **Claudia** Chalkis a bývalou Tetrarchii Filipovu, tj. krajiny Batanaea, Trachonitis a Gaulanitis, stejně jako oblast Lysania. V roce 54 n.l. obnovil jeho vládu císař Nero: Herod Agrippa II. obdržel města Tiberias a Taricheu v Galileji a Julietu v Pereji s okolními vesnicemi.
- Herodes Agrippa II. se neúspěšně pokusil zabránit židovské válce (66-70 / 73 n.l.) proti Římanům vyjednáváním. Po válce doprovázel římského generála a později císaře Tita do Říma, kde žil až do své smrti. Podle vyobrazení jeho nepřátel žil Herodes Agrippa II. v incestním vztahu se svou sestrou Berenikou.
- Skutky apoštolů 26, 28-32:28 Agrippa odpověděl Pavlovi: „Málem bys mě přesvědčil, abych se stal křesťanem.“
- 29 A Pavel řekl: „Kéž by dal Bůh, aby ses nejen ty, nýbrž i všichni, kdo mě slyší, stali dříve nebo později tím, čím jsem já – kromě těchto pout.“
- 30 Král povstal a s ním i místodržitel, Bereniké i všichni ostatní.
- 31 Když odcházeli, hovořili mezi sebou: „Tento člověk nedělá nic, za co by zasluhoval smrt nebo vězení.“
- 32 A Agrippa řekl Festovi: „Mohl být osvobozen, kdyby se nebyl odvolal k císaři.“

Ottaviano Augusto: 31 a.C. - 14 d.C.

Territori appartenenti a Roma prima del 31 a.C.

Annessioni e conquista di Ottaviano:

- dal 31 al 19 a.C.
- dal 19 al 9 a.C.
- dal 9 a.C. al 6 d.C.

Regni clienti di Roma con Ottaviano:

Fortezze legionarie: nel 6 d.C.